

І.С. Божко,

кандидатка філологічних наук,

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка,

стариша викладачка кафедри теорії та практики романо-германських мов

ОНИМНА ГРА ЯК ЕЛЕМЕНТ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Метою статті є аналіз відонімних лексичних одиниць, які підпадають під категорію мови ворожнечі у контексті російсько-української війни. Об'єкт дослідження – (квазі)оніми, які виникають в результаті онімної гри та вживаються як елементи мови ворожнечі. Предметом дослідження є словотвірні й семантичні засоби творення (квазі)онімів. Для досягнення цілей дослідження застосовано ряд методів, передусім описовий та структурний. Для уточнення значення досліджуваних лексичних одиниць застосовано контекстуальний аналіз. Також звертаємося до методів словотвірного та стилістичного аналізу.

У статті підтверджено раніше сформовані уявлення про онімну гру та мову ворожнечі, збагачено їх новими спостереженнями, зокрема щодо онімної гри на рівні графіки. На матеріалі вибірки продемонстровано формальну структуру (квазі)онімів, їхню семантику; з'ясовано, як за рахунок негативної семантики компонентів (квазі)онімів досягається агресивність висловлювання. Онімна гра, завдяки якій реалізується мова ворожнечі, проявляється шляхом контамінації (за участю обценних компонентів та компонентів, які називають місцеві реалії, пов'язані зі стереотипами); імітаційного (фонічного) словотворення; відапелятивного та віддієслівного словотворення; метафоризації. Доречним є розрізняти відантропонімні та відтопонімні квазіоніми, оскільки ці категорії передають тематично відмінні напрямки агресії. Через квазіоніми реалізується анально-фекальна та сексуальна інвективна стратегії. Також у морфемну структуру квазіонімів включаються лексичні одиниці, які стереотипно асоціюють з національною культурою у негативному сенсі. Група, яка здійснює номінацію та реалізує в мовленні елементи мови ворожнечі, не завжди детально знайома з топонімією групи, на яку спрямована мова ворожнечі, тому подекуди реальна топонімія (та антропонімія) вживається в контексті агресії.

Перспективи дослідження передбачають уточнення термінів *квазіонім*, *квазітопонім*, *квазіантропонім*, які позначають результат онімної гри. Вважаємо за доцільне продовжити дослідження онімної гри в інших, у тому числі дотичних сферах комунікації, а також на матеріалі західноєвропейських мов.

Ключові слова: квазіонім, квазіантропонім, квазітопонім, мова ворожнечі, онімна гра, російсько-українська війна.

I.S. Bozhko,

Candidate of Philological Sciences,

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko,

Department of Theory and Practice of Romano-Germanic Languages,

senior lecturer

ONYM PLAY AS AN ELEMENT OF HATE SPEECH IN THE CONTEXT OF RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

The aim of the article is to analyze onymic lexical units that fall into the category of hate speech in the context of the Russian-Ukrainian war. The object of research is (quasi)onyms, which are a result of onym play and are used as elements of hate speech. The subject of research is word-forming and semantic means of creating (quasi)onyms. To achieve the objectives of the study, a number of methods were used, primarily descriptive and structural methods. Contextual analysis was used to clarify the meaning of the studied lexical units. We also used the methods of word-formation and stylistic analysis.

The article confirms the previously formed ideas about the onym play and the hate speech enriched with new observations, in particular about the onym play at the level of graphics. Basing on the sample, we demonstrated the formal structure of (quasi)onyms and their semantics; it is clarified how the aggressive semantics of the components of (quasi)onyms achieves aggressiveness of expression. The onym play through which hate speech is realized is manifested through contamination (involving obscene components and components that name local realities associated with stereotypes); imitative (phonics) word formation; word-formation based on appellatives and verbs; metaphorization. It is appropriate to distinguish between anthroponymic and toponymic quasi-onyms, as these categories convey thematically different directions of aggression. Anal-fecal and sexual invective strategies are implemented through quasi-onyms. The morpheme structure of quasi-names also includes lexical units that are stereotypically associated with national culture in a negative sense. A group that nominates and implements elements of hate speech is not always familiar with the toponymy of the group to which the hate speech is directed, so sometimes, real toponymy (and anthroponymy) is used in the context of aggression.

Prospects for the study include clarification of the terms *quasi-onym*, *quasi-toponym*, *quasi-anthroponym*, which denote the result of the onym play. We consider it necessary to continue the study of onym play in other related areas of communication, as well as on the material of Western European languages.

Key words: quasi-onym, quasi-anthroponym, quasi-toponym, hate speech, onym play, Russian-Ukrainian war.

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Мова ворожнечі є однією з центральних тем в сучасній українській лінгвістиці та ряді гуманітарних наук, особливо після початку російсько-української війни в 2014 році. Мова ворожнечі може набувати різних форм вираження, однак питання реалізації мови ворожнечі через онімну гру (у тому числі засобами квазіонімії) досі не було достатньо висвітлене. Тож пропонуване дослідження вибудоване на межі двох мовних феноменів, а отже покликане збагатити знання про обидва з них. Водночас тема мовного протистояння цієї війни залишається «гарячою» у повсякденні, тому окреслена проблема впливає також із запиту суспільства.

Аналіз досліджень проблеми. По суті, онімна гра як елемент мови ворожнечі не набула широкого висвітлення серед лінгвістів. Однак питання мови ворожнечі опрацьоване надзвичайно детально. Питання взаємодії понять *війна* і *мова* з погляду лінгвістичного аналізу, зокрема і в контексті мови ворожнечі – творення назв «чужих» кожною стороною конфлікту, а також питання творення неологізмів, розвитку ономастики (формування позивних) висвітлене у дослідженні Г. Мацюк [6]. Мова ворожнечі як соціальний та лінгвістичний феномен знайшла відображення у статті Г.О. Колесник. Авторка виокремлює такі способи творення мови ворожнечі: асоціація з історичними фактами або постатями; ототожнення із соціальними групами, етносами або расами; за допомогою порівняльних характеристик; дегуманізація аутгрупи; непривабливий ракурс; ототожнення з літературними персонажами; утворення слів ворожнечі за допомогою контамінації [5, с. 281]. Актуальними з огляду на матеріал та тематичні обмеження дослідження є також студії З.В. Годунок [3] та Д. Гуцуляка [4].

Найґрунтовнішим дослідженням онімної гри є праця Н.В. Мудрової – «Поетика онімної гри» [7]. Попри те що дослідження виконане на матеріалі художньої літератури,

його результати застосовні до власне мовних явищ. Авторка розглядає такі мовні засоби онімної гри: розчленування структури словоформи; гра з категоріями роду й числа; обігрування пропріальних одиниць і апелятивів; суфіксальний словотвір; контамінація; народна етимологія; порівняльні конструкції; онімні метафори та метонімічні конструкції. Традицію дослідження онімної гри продовжила О.С. Горбач. У численних ономастичних дослідженнях (Н.М. Бербер, Е.В. Боєва, І.С. Гаврилюк, Ю. Дідур, Е.О. Кравченко, Г.П. Лукаш та ін.) онімна гра згадується лише побіжно. У цілому ж значна кількість дослідниць розглядають онімну гру як елемент мовної, не виділяючи її окремо. Цій проблемі присвячені зокрема статті Н. Космацької та Л. Масенко. Інші дослідниці розглядають явище онімної гри як один із проявів творення неологізмів, як, наприклад, Ю. Костюк у статті про суспільно-політичну неолексику в інтернет-комунікації.

Метою дослідження є проаналізувати відонімні лексичні одиниці, які підпадають під категорію мови ворожнечі. Мету конкретизуємо в **завданнях**: класифікувати відонімні утворення за способом творення, семантикою компонентів та типом утворених квазіонімів чи похідних слів; з'ясувати роль онімної гри в творенні сукупної семантики висловлювання.

Об'єкт дослідження – (квазі)оніми, які виникають в результаті онімної гри та живаються як елементи мови ворожнечі. **Предметом** дослідження є словотвірні й семантичні засоби творення (квазі)онімів.

Дослідження здійснене переважно на **матеріалі** соціальних мереж, зокрема соціальної мережі Twitter. Серед інших джерел: стріми Телебачення Торонто, відеоповідомлення представників місцевої влади на різних платформах. Виокремлено 125 відтопонімних одиниць та 20 відантропонімних одиниць, на основі яких і отримано висновки про роль онімної гри в творенні мови ворожнечі.

Для досягнення цілей дослідження застосовано ряд **методів**, передусім описовий та структурний. Для уточнення значення досліджуваних лексичних одиниць застосовано контекстуальний аналіз. Також звертаємося до методів словотвірного та стилістичного аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що уперше у вітчизняній лінгвістиці досліджено онімну гру в контексті мови ворожнечі, запропоновано словотвірну та семантичну класифікації лексичних одиниць, які є водночас проявами мови ворожнечі і онімної гри.

Теоретична цінність праці проявляється через її роль у розбудові ономастичних досліджень, напрацюванні зв'язків між власне ономастикою та соціолінгвістикою. **Практична цінність** реалізована через можливість застосування результатів дослідження не лише у фаховій підготовці лінгвістів, а й для навчання майбутніх журналістів.

Виклад основного матеріалу. За Н.В. Мудровою онімна гра – це передусім руйнування ономастичного стереотипу [7, с. 9], яке для читачів є несподіванкою, а для автора – елементом задуму. Водночас у мовленні соціальних мереж ефект несподіванки настає не так часто, адже багато аналізованих нами одиниць є найімовірніше результатом імітації попередніх онімних ігор, саме тому серед цитованих нами прикладів так багато подібних.

Оскільки квазітопонімна та квазіантропонімна лексика має ряд розбіжностей (способи творення, семантичне навантаження), вважаємо за необхідне розмежовувати ці два блоки онімних ігор.

(Квазі)топоніми та онімна гра. За нечисленними винятками онімна гра проявляється у творенні квазітопонімів. До нашої вибірки потрапили переважно квазітопоніми, які вживають українці на позначення російських територій, рідше – варіації назв європейських держав-партнерів, які утримуються від реальної підтримки України. Водночас є декілька новотворів англомовних користувачів соціальних мереж як на позначення РФ, так і на позначення європейських міст у контексті російсько-української війни. Також у вибірці є поодинокі російські найменування на позначення України. Ми прагнемо обережно ставитися до поняття *квазітопонім*: зараховуємо до таких не всі новотвори, а лише ті, які позначають уявний населений пункт, таке собі узагальнення. Більшість відонімних найменувань, утворених шляхом **контамінації** та **словоскладання**, і позначають цей уявний населений пункт, тоді як частина все ж відсилає до конкретних міст чи країн, що підтверджується контекстами вживання цих назв: *Путіностан, Скрепостан, Лаптєстан, Сит-чатка, Федеративна Республіка Нікчемчина, Нікчемська Демократична Республіка, Ватнікан, Сранція, Чмогорщина, Уїюбицина, Єблорусія, Бульбальянд, Спербія; Bardakistan, Necrorussia, Vatastan, Berlingrad, Londongrad; Успраина, Хохляндія, Укропія*. Як бачимо, навіть у цій крихітній вибірці помітно, що українці і росіяни загалом більш схильні до обігрування обценної лексики, ніж англомовні користувачі мережі, принаймні у тому, що стосується цієї війни.

Словотвірні особливості онімної гри досить контроверсійні, адже окремі квазітопоніми можна вважати як результатом **контамінації** (коли обценний компонент знаходиться на початку слова, а закінчення імітує назву типового російського міста), так і результатом **суфіксації**, адже від імовірного другого компонента залишився тільки маленький «хвостик» у вигляді суфікса з частиною кореня. Тому пропонуємо нами класифікація до певної міри недосконала. Отже, виділяємо такі словотвірні типи (увага! тут і далі зберігаємо авторське написання прикладів, подекуди воно імітує російську графіку, подекуди вже українізоване або є українською транскрипцією російських слів):

- **міжмовна контамінація:** *Сит-чатка* (від англ. *sit* – ‘сперма’);
- **контамінація:** *Белговнород* (у цьому випадку елементи не ідуть послідовно один за

одним, а один елемент знаходиться всередині іншого);

- **складання слів і складання основ:** *Здєсьрать, Говноедово;*

- **складне слово + суфікс:** *Боброжуевичи, Зацекуев, Камнеговновск* (можна кваліфікувати як контамінацію), *Краснойобський край, Мойдодировка, Нефтьсранск, Нижнемухосранск, Усеригайськ, Хуєсранськ;*

- **складна назва з двох і більше компонентів (особливо поширені назви з компонентами *Нижній* та *Усть-*):** *Брянск-Хуянск, Малое Пердоліно, Мухосранск-на-Залупе, Нижній Щилаптямихлебицицк, Нижні Залупинці, Нижній Свинорильськ, Пезда-Коняча, Пуліно-Залупіно, Усть-Гонорейськ, Усть-Гонорейск-на-Сперме, Усть-Піздюйськ, Хуєво-Кукуєво;*

- **суфіксація:** *Єбланськ, Залупіно, Залупянск;*

- **суфіксація і префіксація:** *Задрищенськ, Зажотинськ.*

Відзначаємо також те, що деякі з відібраних нами квазітопонімів активно вживають самі росіяни зі зневажливим значенням, напр., назву *Залупогорск*, що дещо ставить під сумнів наш погляд на ці новотвори як на мову ворожнечі.

Окрему категорію становлять **реальні назви** російських населених пунктів, які вживаються зі зневагою. Нерідко ці назви походять з мов поневолених народів РФ, тому мають для українця, м'яко кажучи, немилозвучне звучання. Подекуди відрізнити ці назви від квазітопонімів на перший погляд складно, тому, зважаючи на контекст, їхнє вживання у відповідних контекстах теж є свого роду проявом ворожнечі: *Вологда, Елбанка, Гусь Хрустальний, Мішина Сосьва* (насправді це поєднання топоніма й гідроніма, які розташовані поряд), *Можайск, Пенза, Сподарюшино, Чебаркуль, Ахпердіно, Камизьяк, Клязьма, Сысертск, Ахуново, Заковряжино* та ін. Слід зауважити, що у частини цих назв є певна співзвучність з обценізмами чи словами, які викликають негативні асоціації, однак популярність інших пояснити складно: *«Плаче руський, плаче гірко, // Дума грусні думи: // Дуже хоче к мамі в Пензу, // Але їде в #Суми»* (Twitter, 22.03.2022); *«правду кажуть, що краще померти в Україні, ніж жити в пензе»* (Twitter, 15.03.2022) тощо.

Одним з проявів онімної гри є також графічне обігрування власних назв. Ґрунтуючись на опрацьованому матеріалі, пропонуємо виділяти три таких типи:

- **ідентифікатор у вигляді абрєвіатури + (квазі)топонім**, які в комбінації утворюють обценізм: *м. Разь, с. Ральники;*

- неможлива для прочитання **імітація назв російських міст**, часто з літерами російського алфавіту, яких немає в українському – для підкреслення інакшости: *Бьйбск, ъуьйск;*

- **обігрування літери Z** як символу російського повномасштабного вторгнення: *Мразино.*

Особливістю графіки повідомлень, а разом з ними і (квазі)онімів українських

користувачів соціальної мережі є застосування комбінації *м'який знак + і* замість російської *ы* у повідомленнях для росіян чи про них. Це сигнал, який можна трактувати як зневажливе ставлення до російської мови, яка донедавна почувалася як священна корова на теренах України.

За визначенням Л. Ставицької існує три інвективних стратегії: 1) анально-екскремальна; 2) сексуальна; 3) сакральна [8, с. 33]. У досліджуваних нами квазітопонімах застосовано першу та другу інвективні стратегії, які подекуди поєднуються. Домінантною все ж є сексуальна стратегія, поширеність якої імовірно впливає з того, що секс порівнюють з агресією, війною [там само, с. 50], по суті, цей асоціативний зв'язок працює в обох напрямках.

Окрім анально-екскремального та сексуального значення елементів складних (квазі)топонімів, знаходимо також семантичний зв'язок з такими подекуди типово російськими реаліями:

- **щі:** *Нижний Щилаптямхлебицк;*

- **свині:** *Нижній Свинорильськ, Свиногор'є, Свіногорск* – при цьому використання лексики, похідної від слова *свиня*, з метою вираження ворожнечі властиве і для українців, і для росіян. *Свіногор'є* – мем Телебачення Торонто; як виявилось, це цілком реальний населений пункт. *Свинособаки* або *швайнехунди* – принизливе найменування росіян (слово *Schweinehund* існує в німецькій мові та означає 'сволота, падлюка', поєднує негативні риси обох тварин), у відповідь на що росіяни намагалися розігнати мем *понадусьоровий швайнокарась*, який дуже сподобався українцям та став символом опору в соціальній мережі Twitter. Імовірно перелік мемів та (квазі)топонімів, пов'язаний з анімалістичними алюзіями, насправді ширший або буде розширюватися;

- **болото:** *Ростов-на-Болоте;*

- **Путін:** *Путіностан, Поселок имени путена;*

- **лапті:** *Лаптєстан, Нижний Щилаптямхлебицк.*

До окремої категорії належать алюзії до трилогії Дж.Р.Р. Толкіна «Володар перстнів»: *Оркостан, Мордор*. При цьому, виходячи з того, що РФ – це Мордор, існують спроби якось окреслити і решту простору відповідно до трилогії: «Гончарівське – **Гондор**, під її танковою» (Twitter, 06.04.2022); «Якщо Росія — Мордор, то Угорщина — **Ізенгард**?» (Twitter, 29.05.2022). Такі назви слід розглядати як наслідок метафоризації.

Наводимо для контрасту також декілька українських квазітопонімів на позначення українських територій у цій війні: «якщо русня типу переводить всякі тимчасово окуповані **нижні хилки** на рублі, то це значить, що вони возять із собою що? мішок рублів?) тактичний спецідрозділ інкасаторів?» (Twitter, 25.03.22); «Місто **Гігачадівськ**» (Twitter, 26.02.2022) – про українське місто в позитивному сенсі, від *chad* – 'сексуально активний чоловік, альфа-самець', що викликає позитивні асоціації; «Ось вам **змієбайка** курва мать!» (Twitter, 12.05.2022). При

цьому два роки тому ставлення українців до власних провінційних містечок і сіл було дещо іншим, на що вказувало вживання обценних компонентів у квазітопонімах на їх позначення [1]. Лише зіштовхнувшись з екзистенційною загрозою, українці почали цінувати свої території включно з кожним маленьким селом.

Окремої уваги заслуговує також показна набожність росіян, яку висміюють засобами онімії, однак у відтопонімних одиницях цей аспект майже не знайшов відображення, за винятком назви *Скрепостан*, тоді як відантропонімні утворення значно краще демонструють згаданий феномен.

(Квазі)антропоніми як результат онімної гри. Ця частина статті є логічним продовженням нашого дослідження, присвяченого конотативним антропонімам та квазіантропонімам на позначення типового громадянина (див. [2, с. 14]). І справді, якщо частина відібраних нами антропонімів на кшталт *Ванька, Ємеля, Максим* («*помер Максим, да и хуй с ним*»), *Пахомчик* є реальними іменами, то решта – зазвичай двокомпонентні найменування – є результатом онімної гри. Отже, структурно відантропонімні утворення мають такий вигляд:

- **контамінація** (одне слово): *Лукашеску, Толстоєвський* (слово вигадане Євгеном Маланюком);

- **двокомпонентні найменування, а саме:**

а) ідентифікатор + квазіпрізвище: *ейфрєйтор Фьодр, прапорицьк Распідзяєв, сержант Пердунов;*

б) ім'я + прізвище (фіктивні або ні): *Ванька Дрочеров, Іван Говнов, Всеволод Бобров* (реальна назва російського корабля, імовірно через поєднання умовно високого (*Всеволод*) та умовно низького (*Бобров*) викликала іронію та сарказм українських користувачів мережі: «Щось під назвою **ВСЕВОЛОД БОБРОВ** в принципі створюється виключно задля хлопка с дальнейшим задьмленієм» (Twitter, 12.05.2022)), *Тимофей Вякин* (уявний очільник уявної БНР – Білгородської народної республіки), *Октябріна Петухова, Педоній Rogozin, Залуп'ян Песков* – два останніх найменування вигадані під час стрімів Телебачення Торонто: до прізвищ російських персоналій було додані імена, утворені від обценізмів та ймовірно з імітацією церковного імені (*Педоній*);

в) відапелятивні та віддіслівні ім'я та по батькові: *Кабан Кабанич, Погіб Погібовічъ.*

Окремо виділяємо групу так званих православних (квазі)антропонімів. Їх застосовують як до найменування церковних осіб (іноді також представників УПЦ МП) та святих, так і до найменування пересічних росіян: *Пігідій, Євстратій, Живородій Печерський, Порфірій, Акакій, Настасья, Пафнутій, старець Какуній, «Євфросінья, Сєрафім, Єлісей, Кулебяка».* Частина з цих назв реальна, однак настільки книжна, що українці не асоціюють себе з ними, а навпаки висміюють – як частину російської культури. Інші назви є імітаціями, які запозичують

формальну фонетичну будову в реальних імен.

Дозволимо собі невеликий коментар щодо вживання терміна (*квазі*)...*онім* з елементом *квазі*, взятим у дужки. Попри ірреальність окремих назв з подивом виявляємо, що частина з них є реальними. З інших прикладів: ім'я відьми *Serafina Peckala* з роману Філіпа Пулмана було взяте з телефонного довідника [9], сина нардепа Андрія Лопушанського звать *Андре Лопушанський*, а користувач Twitter зауважує: «*Якось працював з чуваком з Молдови, якого звали **Октавіан Чиряк***». Тому перспективним завданням наших досліджень буде уточнити значення термінів *квазіонім*, *квазіантропонім*, *квазітопонім*.

Окремою категорією відонімної лексики російсько-української війни є дієслова на кшталт *збайрактарити*, *заджавелініти*, *відчорнобайти*. Однак вони не набули поширення, тоді як поширеним став евфемізм *потрапити на концерт Кобзона* або *закобзонити(ся)* – померти (про росіян): «...*кацати вже кілька днів і ночей поспіль спеціально їбашили по селах і по нас всім чим могли, найактивніші отримали сектор приз на барабані і закобзонились*» (Twitter, 24.03.2022).

Висновки та перспективи дослідження. У цілому ми підтвердили раніше сформовані уявлення про онімну гру та мову ворожнечі, збагативши їх своїми спостереженнями, зокрема щодо онімної гри на рівні графіки. На матеріалі вибірки показано формальну структуру (квазі)онімів, їхню семантику; продемонстровано, як за рахунок негативної семантики компонентів (квазі)онімів досягається агресивність висловлювання. Онімна гра, завдяки якій реалізується мова ворожнечі, є результатом контамінації (за участю обценних компонентів та компонентів, які називають місцеві реалії, пов'язані зі стереотипами); імітаційного (фонічного) словотворення; відапелятивного та віддієслівного словотворення; метафоризації.

Перспективи дослідження передбачають уточнення термінів *квазіонім*, *квазітопонім*, *квазіантропонім*, які позначають результат онімної гри. Вважаємо за доцільне продовжити дослідження онімної гри в інших, у тому числі дотичних сферах комунікації, а також на матеріалі західноєвропейських мов.

Література

1. Божко І. Квазітопоніми та конотативні топоніми на позначення провінційності. *Studia Ukrainica Poznaniensia*. 2021. Том 9. № 1. С. 22–28.
2. Божко І. С. Конотативні антропоніми та квазіантропоніми на позначення пересічного громадянина. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 13 (81). С.12–16.
3. Годунок З. В. Мова ворожнечі в онлайн-коментарях. *Людина в українському суспільстві в системі цінностей прав людини: сучасний вимір медіадіяльності : матеріали*

Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 14 травня 2021 р.). Київ : Інститут журналістики, 2021. С. 31–34.

4. Гуцуляк Д. Мова ворожнечі як засіб реалізації пропаганди «м'якої сили» Росії проти України. *Стан і якість дослідження конфліктів в Україні та світі. Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції міжнародного проекту «Медіадіалог»* (Київ, 27 листопада 2021 р.). Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. С. 27–31.

5. Колесник Г. О. «Мова ворожнечі» як соціальний та лінгвістичний феномен. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Київ : Гельветика, 2021. Том 32 (71). № 4. Ч. 3. С. 278–283.

6. Мацюк Г. Взаємодія понять *мова – війна* як об'єкт лінгвістичного аналізу: результати і нові підходи. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Гельветика, 2021. Вип. 35. Том 7. С. 101–106.

7. Мудрова Н. В. *Поэтика онимной игры : монография*. Киев : Издательский дом Дмитрия Бурого, 2012. 144 с.

8. Ставицька Л. *Українська мова без табу: словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми, евфемізми, сексуалізми*. Київ : Критика, 2008. 456 с.

9. Wartofsky A. The Last Word. *The Washington Post*. 2001. URL: <https://www.washingtonpost.com/archive/lifestyle/2001/02/19/the-last-word/4bad376f-4ab7-441c-9c50-afc7e63dd192/>.

References

1. Bozhko, I. (2021). *Quasitonyms and connotative toponyms with the meaning of provinciality* [Kvazitoponimy ta konotatyvni toponimy na poznachennia provintsiinosty], *Studia Ukrainica Poznaniensia*, Том 9, # 1, pp. 22–28.

2. Bozhko, I. S. (2022). *Connotative anthroponyms and quasi-anthroponyms denoting average citizen* [Konotatyvni antroponimy ta kvaziantroponimy na poznachennia peresichnoho hromadianyna], *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akdemiiia»*. Seriiia «Filolohiia», Vyp. 13 (81), pp. 12–16.

3. Hodunok, Z. V. (2021). *Hate speech in comments online* [Mova vorozhnechi v onlain-komentariakh]. *Liudyna v ukrainskomu suspilstvi v systemi tsinnosti prav liudyny: suchasnyi vymir mediadiialnosti : materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Kyiv, 14 travnia 2021 r.), pp. 31–34.

4. Hutsuliak, D. (2021). *Hate speech as a means of promoting Russia's "soft power" against Ukraine* [Mova vorozhnechi yak zasib realizatsii propahandy «miakoi syly» Rosii proty Ukrainy].

Stan i yakist doslidzhennia konfliktiv v Ukraini ta sviti. Materialy III mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii mizhnarodnoho proiektu «Mediadialog» (Kyiv, 27 lystopada 2021 r.), pp. 27–31.

5. Kolesnyk, H. O. (2021). *Hate speech as social and linguistic phenomenon* [«Mova vorozhnechi» yak sotsialnyi ta linhvistychnyi fenomen], Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka, Tom 32 (71), # 4, Ch. 3. pp. 278–283.

6. Matsiuk, H. (2021). *Interaction of the concepts language – war as an object of linguistic analysis: results and new approaches* [Vzaiemodiia poniat mova – viina yak obiekt linhvistychnoho analizu: rezultaty i novi pidkhody], Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka, Vyp. 35, Tom 7, pp. 101–106.

7. Mudrova, N. V. (2012). *Poetics of onym play* [Poetika onimnoi igry]. Kyiv, Izdatelskiy dom Dmitriia Buraho, 144 p.

8. Stavytska, L. (2008). *Ukrainian without taboos: a dictionary of obscenities, euphemisms and sexual slang* [Ukrainska mova bez tabu: slovnyk netsenzurnoi leksyky ta yii vidpovidnykiv. Obscenizmy, evfemizmy, seksualizmy]. Kyiv, Krytyka, 456 p.

9. Wartofsky, A. (2001). *The Last Word*. The Washington Post. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.washingtonpost.com/archive/lifestyle/2001/02/19/the-last-word/4bad376f-4ab7-441c-9c50-afc7e63dd192/>.